

Rumunija: Kontroverze oko Roma

Author: [Marian Chiriac](#)

Rukovodstvo u Bukurestu usprotivilo se planovima da se Romi smeste u geto.

Svinje i bosonoga deca trce prljavim ulicama, dok psi lutalice njuskaju po djubristu oko napustenih koliba. Ovako izgleda romsko naselje Piatra Neamt, u gradu od oko 2.000 stanovnika na severoistoku Rumunije.

Romi koji zive u Piatra Neamt sasvim su marginalizovani - kao i bilo gde drugde u Rumuniji. Sudeci po zvanicnoj statistici njih ima oko 425.000 hiljada, iako romski lideri tvrde da podatak od 1,5 do 2 miliona predstavlja tacniju cifru.

U strahu od rasizma, mnogi clanovi ove manjine nerado otkrivaju svoj etnicitet.

Siromastvo i beda ne predstavljaju nista novo za romsko stanovistvo Piatra Neamta. No, sudeci po najnovijoj odluci gradonacelnika Iona Rotarua, njihova situacija bi mogla da se promeni iz korena. On namerava da izgradi geto u koji bi smestio lokalne Rome. U ovom naselju koje ce biti izgradjeno na mestu gde je nekada bila smestena farma kokosaka, Romi ce biti smesteni iza visokog zida gde ce pod stalnim nadzorom policije biti prinudjeni da rade.

Rotaru je rekao da su Romi koji bi ziveli u ovom naselju, uglavnom bez stalnog izvora prihoda, da odbijaju da rade i da do sada su unistavali smestaj koji su dobijali od vlade. On tvrdi da bi planirani geto predstavljao "moderno naselje sa crkvom, skolom, medicinskim centrom i sportskom halom".

"Romi ce biti primorani da rade i uce i bice odvojeni od ostalog dela grada. Samo pokusavamo da ih disciplinujemo", dodao je on.

Predrasude protiv Roma rasirene su ne samo u Rumuniji, vec i dobrom delu postkomunisticke istocne Evrope. Zvanicnici Evropske unije zabrinuti su zbog sve rasirenijeg rasizma i mrznje - cak i nasilja koje nije karakteristicno samo za Rumuniju, vec i za zemlje kao sto je Madjarska i Ceska Republika koje su prve u redu za prijem u EU.

Antiromsko raspolozenje uobicajeno je i medju mladima. Od toga nisu imuni ni studenti. Costel Gidoiu, student Univerziteta u Bukurestu je rekao: "O Romima cu da promenim misljenje onda kada budu zainteresovani da zaraduju i zive normalnim zivotom, kada budu prestali da varaju i krađu."

Ispitivanje javnog mnjenja koje je sprovedeno ove godine pokazuje da tri od cetiri ispitanika u Rumuniji ne zele da zive pored Roma. Ovu manjinu cesto optuzuju za sitni kriminal i druge socijalne probleme. Njihovi obicaji cesto nailaze na nerazumevanje. Mnogi od njih ne samo sto se ne stide da prose vec na to gledaju kao na jos jedan vid zarade.

Istovremeno, njihovi kriticari tvrde da se oni cesto i ne trude da se integrisu u moderno drustvo. Mlade Romkinje cesto bivaju prodajom primorane na udaju - ponekad za cenu polovnog auta. Zbog ustaljenih obicaja ove zajednice, zenama je tesko da izbegnu ovu praksu.

Surova realnost za Rome u Rumuniji znaci da su oni siromasniji od siromasnih slojeva. Njihovo fizicko zdravlje je lose, a zive u pretrpanim i oronulim kucama. Sudeci po zvanicnim podacima, samo 27 odsto ove

zajednice ima stalan posao, mnogi od njih rade fizicke poslove, samo 10 odsto njih radi legalno. Tek polovina od ukupne romske dece idu u skolu, gotovo jedna trecina celokupne zajednice je nepismena.

Pod pritiskom EU, vlada u Bukurestu povecava napore da se ova manjina integrisse, bar u cilju da impresionira Brisel svojom spremnoscu da ostvari evropske standarde.

Vlada je u aprilskom izvestaju Evropskoj uniji, iznela svoju strategiju. Fokus ove strategije bice poboljsanje socijalnog osiguranja i zastite dece, ukljucujuci i program za stimulisanje ekonomskog ravoja i zaposljavanja Roma u drzavnoj administraciji.

Prvi koraci se vec sprovode. Povecan je budzet za obrazovanje Roma, a zvanicnici ministarstva zdravlja potpisali su sporazum sa predstavnicima Roma za besplatnu medicinsku pomoc.

"Cinimo sve sto mozemo kako bismo na najbolji dan resili pitanje siromastva Roma i njihove marginalizacije", rekao je minister informacija, Vasile Dancu, koordinator ove strategije. Dancu je dodao da ce oko 100 miliona evra biti utroseno sledece godine na programe za Rome. Oko 68 odsto sredstava obezbedice EU i ostali medjunarodni donatori.

Medjutim, mnoge organizacije za ljudska prava kazu da puno toga jos treba postici da bi se poboljsali zivotni uslovi za ovu manjinu. "Ljudi romskog porekla narocito su osetljivi na tesku ekonomsku situaciju koja poslednju deceniju pogadja Rumuniju. Njihova situacija pogorsana je i dugogodisnjom diskriminacijom", kaze se u jednom izvestaju Otvorenog drustva.

U izvestajima EU o zemljama kandidatima za prijem, koji ce biti objavljen sledeceg meseca, ocekuje se da ce Rumunija biti kritikovana zbog tretmana manjina. "Predlozi Rotarua nece povoljno uticati da Rumunija popravi svoj imidz u Briselu. Rome bi trebalo integrisati u drustvo, a ne izolovati", rekao je Kristijan Pirvulesku, lider grupe za ljudska prava Pro Demokratija.

Rumunsko rukovodstvo otvoreno je kritikovalo predloge gradonacelnika Piatra Namt. "Ne verujem da se moze govoriti o integraciji i istovremeno nalaziti da je resenje da u getoizaciji Roma", istakao je premijer Adrijan Nastase.

Predsednik Ion Iliesku je rekao da resenje koje nudi Rotaru "nije mudro" i da bi se problem Roma mogao resiti putem "integracije a ne izolacije".

Suocen sa kritikama, gradonacelnik Rotaru morao je da popusti. On sada kaze da ce se smestaj u planiranom naselju ponuditi onima kojima je preko potreban.

Marian Ciriak je redovni dopisnik IWPR-a.

Location: [Croatia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/rumunija-kontroverze-okoroma>